

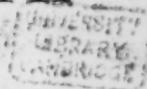
RUDIMENTUM

Grammaticæ Latinæ

METRICUM.

A. 10. 43

In usum NOBILIUM puerolorum
in Scholâ REGIA
Westmonasterii.

LONDINI,

Ex Officina Elii Redmayne. MDCLXXXVIII.

82-09

3

R U D I M E N T U M

GRAMMATICÆ

M E T R I C U M.

UNIVERSITY
LIBRARY
CAMBRIDGE

Visum est Grammaticæ metricis lenire laborem
Præceptis; neque enim mentem effugientia vanum est
Principia, in causâ puerorum, adstringere vincis;
Lingua tenax, quæ vix animus capit, ut citò promat.

Notum id sit primum: Linguae documenta Latinæ
Sub Graio didicit Romana juventa magistro.
Græca elementa; & Græca vocabula totius artis;
Græca & formæ omnes; Græca Acci-que dentia vocum;
Cuncta ferè sunt, salvo Idiomate, Græco-Latina.

Grammatica humanæ docet Ars elementa loquela.
Partes; *Litera, Syllaba, Vox, Constructio Vocabum*:
Litera, principium est; *pars integra, Syllaba, Vocis*;
Vox, animi signum; *Syntaxis, forma loquendi*.

Orthoepeia, prima: Profodia, parsque secunda:
Etymologia, tertia: pars, Syntactica, quarta est.

Rudimentum Grammaticæ

ORTHOEPEIA.

Rectam literulis facit *Orthoëpæa* figuram.

Literæ.

Litera Romanæ dialecti deno-novena est.

A B C D E F G I L M N O P Q R S T V X
a b c d e f g i l m n o p q r s t u x.

Prima elementa, manu formata vel ore, putantur
Consona bis septem numero ; Vocalia quinque.
H, spiramen ; K, peregrinum ; Græcula, Z, Y.

Literulis tribuunt Chaldei nomina Græcis :
Græci iterum transdunt sua initia prima Latinis.
Maxima pars se prodit Hebræa ab origine natam ;
Singula sed proprias sibi quasdam Natio cudit :
Ordo novus penè omni in Gente, aliisque character :
Nec numero sunt æquo elementa ; nec una potestas.

Initio, I cum vocali fit consona ; sic U.   *jus. vis.*
C vel G, præiens e vel i, se lenius effert.   *cera, cibus, gena, gigno.*
Sic -ti, vocali modò prævia, liquitur ut -si.   *tisio.*

U servit post q, g, s; queo, *langueo*, *suesco* :

Noncupla litera *Muta* est. Septem *Semisonora*.

B, c, d, f, g, k, p, q, t.   l, m, n, r, s, x, z.

Tres etiam *Tenues* ; *Mediae* tres ; *Aspera* triplex.

c, p, t.   b, g, d.   f, k, q.

L vel r *liquida* est ; x vel z litera dupla est.

Litera, si præeat vocalis, *pura* vocatur ;
Ceu [reus] : *impura* est, præeat si consona ; ceu [rus].

Diphthongus, sonus est vocali ex duplice mixtus.

Trinæ sunt *Propriae* ; binæ *Impropriæque* notantur ;

Ætas, aio, aurum, mu'cum, inoi'edio, curquam.

æ. ai. au.   è pro ei.   è pro au.   ui.

Nominis Una solet Propriæ vice litera fungi ;

A, velut Aulus. C, Caius. Res-publica, R P.

PROSODIA.

Qualis *Syllaba* sit; quæ *Consectaria puncta*:
Quid *Pes*; quid *Carmen*, *quotuplexque*; *Prosodia* monstrat.

Syllabæ.

Syllaba, vocalis sola est; vel consona juncta
Vocali; vix plus Sex-litera. Pars, cavè, membra
Syllabici temerè a reliquis avulsa recedat.

a, ab.
girps.

Litera si *vocalem*; vel *se* siqua sequatur
Consona; vel (nisi *s*) diversam postera *muta*;
Syllabicum initium est: Compositum nec loca *mutat*;
Qualiter hæc; do-ce-o, cur-ro, can-to, com-es, ho-spes.

Punctula promenda quinque auxiliaria vocis;
Spiritus, Accentus cum Tempore, Apostrophus, Hyphen.
Spiritus.
H, tantum vocis signum *spirale* Latinis.

Tempus.

Syllabici est in voce soni *duratio*, Tempus:
Linea curva, *brevis* (˘); *longi* nota, *recta* recumbens (‐).

Syllabæ breves.

Syllaba quæque brevis (si non vetet usus) habetur.

Syllabæ longæ.

Diphthongus; vel *vocalis*, quam consona *bina*, *ve. pollax*
Vel *duplex* tequitur; *dupla* vel *vocalis* in unâ. *manus.*
Unica *longa*, *breves* exæquat syllaba binas.

Pes, Versus mensura: Dupla est, vel *Syllabi tripla*.

longa

Longa duplex est pes *spondeus*; longa sed una
Ante breves geminas, pes *Dactylus*. Hi duo *Carmen*,
Si seni, *longum*; Si quini sunt, *breve* pangunt.

Quinq; solent Angli ex pedibus componere versum:
Pes regi ab accentu potius quam tempore gaudet;
Concinnè metrum rhythmo claudente supremum.

Accentus.

Accentus, nota Syllabici est *modulaminis* index:
Vocis membra *Gravis* premit *Ultima*: tollit *Acutus* dolē
Tertia retrò à fine, *Secunda*, vel *Ultima* membra:
dispiter. beneficis. benefit.
Altera *dextra* Sagittula ['] decidit, altera *leva* ["].
Ultima Circumflexus, vel *Penultima* signat manūs, flētrunt
Tantum longa: sono medio, junctisq; figuris [^].
Tertia membra tonus tollit de fine *Latinus*;
Quovis fine tamen semper *Penultima* longa.

Apostrophus.

Elise vocalis Apostrophus est nota curva [']. dixitn'

Dialysis.

Dialysis, *punctis* in vertice scripta *duobus*,
Vocalem à sociâ resolutam i^o separat, aut ii. aura*s*, suaviz

Hyphen.

Voces interjecta duas nota *copulat* Hyphen [-].

Sunt etiam interstincta *quietis* stigmata; nempe
Septenus claudit sermonis membra character.
Comma parum (,) plus *Semiquia*; *colon* (;) plus quoq; *Colon* (:)
Plus & *Periodus* (.) cum puncto *Curva*, *Rogandi*
Signum est (?) *Mirandi*, cum Puncto linea *Recta* (!)
Parathesis duo semiquadrata [ ]; *Parenthesis* ambo
Curva sibi opponit latera ( ), haud referentia textum.

ETYMOLOGIA.

Facta ex literulis quotuplex sit Dictio ; quot sint Casus, & Numeri, & Genera, & quot Tempora ; quotq; Personæ ; quot sintque Modi ; *Etymologia* dicit.

Dictiones.

Plures constituunt, aut unica syllaba Vocem.

Octo sunt *Voces*, generalia Symbola rerum :
Articulus, Nomen quoq; cum *Pronomine, Verbum*
Cum Participio : quinq; hæc variantia finem.
Adverbium, Präpositio, Conjunction, flecti
Nescia ; *Particulæ Sermonis*, non ita Partes.

Species & Figura vocum.

Vox Speciem duplicem omnis habet ; triplicemq; *Figuram* ;
Illa est vocis *Origo* ; *Primæva* aut *Derivata* :

latus. *laude.*
Hæc Fabrica est ; *Simplex*, *Compōsta* aut *Decompōsta*.
modus. *commodus.* *incommodus.*

Analogia & Anomalia vocum.

Omnis vox infelixilis, est vel *Analogia*, normæ *Consona* : *vox* vel *Anomala*, normæ *diffsona* ; porro hæc *Heterostoicha* est, si voci sua litera differt ;
Sin genus, aut numerus, casusve ; *Heteroclitia* dicta est.

Vox quoque *Contracta* est, cui bina ligatur in unam Litera ; perq; *Syneresis* id sit, vel *Crasis* ; illa *Servat* & *unit* Vocales ; hæc *mutat* & *unit* :
Ut *cui*, *cui* ; *manuisq; manus* : *Linguasq; per omnes*
Fini *contractus* plusquam *incontractus* in usu.

Flexilibus, *Casus*, *Numerus*, *Persona*, *Genus*que
Conveniunt; & ab his fit *Declinatio* membris.

Casus.

Casus sex; *Rectus*: Vociis primus status; omnis
Obligatus reliquis. *Titulos sex Verba* dederunt;
Nominat, & *Gignit*, *Dat*, & *Accusat*, *Vocat*, *Aufert*.

Numerus.

Sex casus repetunt Numeri due; *Singulus* unam
Rem signat; plures, *Pluralis*; quando duorum
Mentio fit, numero usus in his [duo & ambo] *Duali* est.

Personæ.

Personæ tres; *Prima* loqui Persona *Secunda*
Dicitur; et de quâ fit sermo, *Tertia* habetur.

Genus.

A *sexu* Cenus inclusò sibi *Dictio* sumit.

Articulus.

Articulus vocum est *nexus*: *Demonstrat* & *Alter*
Nomen quod sequitur; quod & anteit, *Respicit Alter*.
[*Hic*] nota *Præpositiva*; & [*Qui*] nota *Subjunctiva* est.

	N.	G.	D.	Ac.	Ab.		N.	G.	D.	Ac.	Ab.
M.	<i>Hic</i>			<i>hunc</i>	<i>hòc</i>		<i>hi</i>	<i>horum</i>		<i>hos</i>	
S. F.	<i>hæc</i>	<i>hujus</i>	<i>huius</i>	<i>hanc</i>	<i>hac</i>	P.	<i>hae</i>	<i>harum</i>	<i>bis</i>	<i>has</i>	<i>bis.</i>
N.	<i>hæc</i>			<i>hoc</i>	<i>hòc</i>		<i>hac</i>	<i>horum</i>		<i>hæc</i>	
M.	<i>Qui</i>			<i>quem</i>	<i>quo</i>		<i>qui</i>	<i>quorum</i>		<i>quos</i>	
S. F.	<i>qua</i>	<i>cuius</i>	<i>cui</i>	<i>quam</i>	<i>quâ</i>	P.	<i>qua</i>	<i>quarum</i>	<i>quibus</i>	<i>quas</i>	<i>quibus</i>
N.	<i>quod</i>			<i>quid</i>	<i>quo</i>		<i>que</i>	<i>quorum</i>	<i>vel queis</i>	<i>que</i>	<i>vel quæsis</i> .

Nomen.

Nomen signum *Entis*, seu sit *Res*, seu sit *Idea*.
 Duplex est: *Substantivum*; intellectile per se,
 Viq; suâ stabile est: quo nititur *Adjectivum*,
 Quod nec stare potest, nec significare remotum.

Nomen utrumq; *Appellativum* est; dicier aptum
 De multis: *Proprium* de solo dicier uno
 Nomine, quod sua conditio septena coercer;
 Forma, figura, locus, stirps, nomen, patria, tempus.

Substantiva unum Genus, aut Commune duorum
 Admittunt; commune trium Genus, Adjectiva.

Genera Nominum.

A Significatu.

Nomina, Mas quibus innuitur, vel Fæmina, sexu
 A simili Genus accipiunt conforme; quaternum est.
Masculum Genus; ut Numa: *Femineum*; ut Cleopatra:
 Vel *Commune duorum*; ut homo, ceu fæmina, ceu mas:
 Sic vates, civis, pugil, incola, fur; canis, ales:
 Cui genus, ut proprii sexus fit mentio, certum est.
Neutrum est, quo nec mas nec fæmina dicitur; ut fel.
 At placuit Vocabulæ Autori promiscua rebus
 Addere defectis omni, Genera omnia, Sexu.

Sunt quæ, neglecto *Proprio*, Generale capessunt
 Suprà se genus, affini de nomine sumptum.
 Inde capit genus, ^aUrbs aut Insula, Gemma vel Arbor,
^a*Femineum*: ^bMons inde sibi, Fluviusve cooptat
^b*Masculum*: Inde vel ^cum, per Synthesin est ^c*Muliebre*.
^aNarbo pulcherrima, *Mart.* ^bSummus Oeta, *Sen.* ^cDejecta Ilion, *Ovid.*
Neutrum aliquando legis nomen commune duorum.

Ruricola arstrum Ovid.

A Terminatione.

Vocabulæ a fine Genus sua Declinatio monstrat.

Declinatio Substantivorum.

Fle&tendi Substantivi data quintupla *Forma*.
 Duplex est *Parisyllaba*; & *Imparisyllaba* triplex;
Incontracta etiam triplex; *Contracta*que duplex.

Distinctio Declinationum.

Æ dat Prima; Secunda dat -i; sibi Tertia vult -is;
 Quarta dat --ūs; dat -ei, Genitivo, flexio Quinta.
 Parturit has ambas contractæ Tertia formæ;
 Facta per --ū, quartæ; per & --ē contractio quintæ est.

Genera Nominum per quinque Declinationes.

Femina, vox in --a, primæ est. *Mas*, -us, -rq; secundæ, -Um, *neutrūm*. Fines dat Tertia forma sequentes.
Mascula sunt; -er, -or, -os, o. *Faminea*; -as, -is, & -aus, -es.
 X, S & *impurum*; *polysyllabon* in -do, vel in -go;
 Sic *verbale* -io. *Neutra*; -en, -ar, -ur, -t, -c, -us, -e, -l, -ma.
 -Us Quartæ mas: -U, *neutrūm* eit. -Es, *femina* Quintæ.

Decli-

Declinatio Prima.

N. G. D. Ac. V. Ab. N. G. D. Ac. V. Ab.

Via. Sing. a. a. a. am. a. a. Pl. a. arum. is. as. a. is.

Declinatio Secunda.

N. G. D. Ac. V. Ab. N. G. D. Ac. V. Ab.

Dominus. us. e. i. os. i.

Sing. i. o. um. o. Pl. orum. is. is.

Regnum. um. um. a. a.

Declinatio Tertia.

N. G. D. Ac. V. Ab. N. G. D. Ac. V. Ab.

Civis. is. em. is. e. es. es. es.

Sing. is. i. Pl. ium. ibus. ibus.

Rete. e. e. e. i. ia. ia. ia.

N. G. D. Ac. V. Ab. N. G. D. Ac. V. Ab.

Lapis. is. idis. idi. idem. is. ide. ides. idum. idibus. ides. idibus.

Sing. Pl.

Corpus. us. oris. ori. us. us. ore. ora. orum. oribus. ora. ora. oribus.

Ex·uis, -ús, -eis, -eis; contractos tertia fines

Protulit, & formas flectendi nominis auxit:

Incontracta [anuis] legitur, contracta [diēsque]. fide pro fidei
Terent. Virg. Hor.

Declinatio Quarta.

N. G. D. Ac. V. Ab. N. G. D. Ac. V. Ab.

Casus. us. us. us. us. us. us.

Sing. us. Pl. um. ibus. ibus.

Cornu. u. u. u. ua. ua. ua.

Declinatio Quinta.

N. G. D. Ac. V. Ab. N. G. D. Ac. V. Ab.

Res. Sing. es. ei. ei. em. es. e. Pl. es. erum. ebns. es. es. ebns.

Genera & flexiones Nominum Græco-Latinorum.

Græco-Latina genus suæ originis omnia servant.

Mas vel in -as vel in -es; sed in -e vox *femina* primæ est.

Vox quoq; ab -as vel ab -es primæ, per -a reddita *mas* est.

Mas & in -eus et in -os; sed in -on vox *neutra* secundæ.

Mas quoq; in -an, -en, -in, -on, -es, -us, & ferè in -as, -is,

Tertia: in -o formæ vox omnis *femina* quartæ.

Prima Declinatio.

N. G. D. Ac. V. Ab. N. G. D. Ac. V. Ab.

Satrapas. as. and a. a.

a. a.

Cometes. Sin. es. em. e. e. Pl. e. arum. is. as. a. is.

a. a.

Epitome. e. es. e. en. e. e.

Secunda Declinatio.

N. G. D. Ac. V. Ab.

Orpheus. Sin. ens. ei. eo. em. eu. eo.
& & &
eos. ei. ea.

Androgeos. Sin. os. o. o. on. os. o.

Tertia Declinatio.

N. G. D. Ac. V. Ab.

Pbillis. Sin. is. idis. idi. idem. i. ide.
idos. ida.

Quarta Declinatio.

N. G. D.

Sappho. Sin. o. us. o. &c.

Quan-

Quantitas Syllabarum in Casibus.

Ultimæ longæ.

-An, -in, -en (nisi neutrum), -as, -es, -os, -i, simul -u, -c.
Nomini in -us, quod crescit in -ūdis, & -uris & -utis.
-A, sextus casus; sextus vel tertius, -is, -o.
Vox & in -a, non flexilis; aut -e, si venit ex -us.

Ultimæ communes.

-O casu in recto, aut quinto, communis habetur.

Penultimæ longæ.

.Onis ab -o; sic -oris ab -or; sic -alis, & -aris
Ex -al, & -ar; sic -arum -crum; sic -abus & -obus.
I prope r; vel si vocalis claudat utrinque.
Proprium in -or fit -ōris; sic arbor, marmor, & aequor.

Singula vocalis sita fines ante sequentes;
Da-ma, cloa-ca, loque-la, state-ra, auri-ga, culi-na,
Vi-ta, rube-do, pena-tes, vi-tis, aga-so, lupa-nar,
Do-num, querce-tum, fi-lum, manti-le, cana-lis,
La-bes, compa-ges, se-des, farta-go, legu-men,
Fi-nis, re-mus, ahe-nus, ava-rus, na-sus, avi-tus,
Stella-ris, cochlea-re, sena-tor. Iunge viri-tim.

Penultimæ communes.

Litera Muta, sequensq; brevem præiensq; liquentem,
Plurima vel si concurrat brevis, una priorum;
Inde brevis, fit vocalis communis ab usu:

Syllaba composita aut derivativa tuetur
Vocis, quā manat, tempus: nec flexio mutat,
Confona de binis nisi ubi una amota recedat.

Adjectiva.

Formæ Adjectivi tres. *Tricatalecta*, prima; *Dicatalecta*, secunda; *Monocatalecta*, suprema est. Prima in *-us*, *-er*; velut *albus*, & *ater*: in *-isq*; secunda; ut *Tristis*: in *impurum -s*, *-x*, *-as*, Tertia; ut *amens*. Pauca in *-ius* flectunt genitivum; ut *solus* & *alter*.

N. G. D. Ac. V. Ab. N. G. D. Ac. V. Ab.

Bonus.	M.	<i>us</i>	<i>i</i>	<i>o</i>	<i>um</i>	<i>e</i>	<i>o</i>	<i>i</i>	<i>orum</i>	<i>is</i>	<i>os</i>	<i>i</i>	
	F.	<i>a</i>	<i>e</i>	<i>a</i>	<i>am</i>	<i>a</i>	<i>à</i>	<i>e</i>	<i>ayrum</i>	<i>is</i>	<i>as</i>	<i>e</i>	<i>is</i>
	N.	<i>um</i>	<i>i</i>	<i>o</i>	<i>um</i>	<i>um</i>	<i>o</i>	<i>a</i>	<i>orum</i>		<i>a</i>	<i>a</i>	
Tristis.	C.	<i>is</i>		<i>i</i>	<i>em</i>	<i>is</i>	<i>i</i>	<i>es</i>		<i>ibus</i>	<i>es</i>	<i>es</i>	
			<i>is</i>	<i>i</i>			<i>i</i>		<i>ium</i>	<i>ibus</i>	<i>ia</i>	<i>ia</i>	<i>ibus</i>
	N.	<i>e</i>			<i>e</i>	<i>e</i>		<i>ia</i>					
Felix.	S.							P.					
		<i>x</i>	<i>cis</i>	<i>ci</i>	<i>cem</i>		<i>x</i>	<i>ce</i>	<i>ces</i>		<i>cibus</i>	<i>ces</i>	<i>ces</i>
						<i>x</i>	<i>vel</i>	<i>ci</i>	<i>cia</i>	<i>cium</i>	<i>cibus</i>	<i>cia</i>	<i>cibus</i>
Ravennas.													
		<i>as</i>	<i>atis</i>	<i>ati</i>	<i>atem</i>	<i>as</i>	<i>ate</i>	<i>ates</i>		<i>atim</i>	<i>atibus</i>	<i>ates</i>	<i>ates</i>
						<i>as</i>	<i>vel</i>	<i>ati</i>	<i>atia</i>	<i>atim</i>	<i>atibus</i>	<i>atia</i>	<i>atibus</i>

Comparatio Adjectivorum

Adjectiva, trium graduum sunt; vox *positiva*,

Com-que-parativa, atque *Superlativa* vocatur.

Casus in *-i* positivus *-ior* fit & *-issimus*; *-er* fit

-Errimus: in *paucis*, *-ilis*, *-illimus*. At sibi poscit

Signa [*magis* vel *maxime*] in *-us* vox desita pure.

Est etiam graduum variatio anomala multis.

A [*bonus*] ut [*melior*] fit, & [*optimus*]: à [*malus*] & fit [*Peior*, *pessimus*]: Hujus nec sunt paucula fortis.

Typus Comparativi in *-or*.

		N. G. D. Ac. V. Ab.	N. G. D. Ac. V. Ab.
Melior.	C.	<i>or</i>	<i>ores</i>
S.		<i>oris</i>	<i>orei</i>
M. g. i. n.	N.	<i>us</i>	<i>us</i>
		<i>us</i>	<i>us</i>
		<i>ori</i>	<i>ori</i>

Forma duplex vocum linguae est Heteroclita in omni;
Vocum, queis numerus, vel queis Perlona notatur.

Adjectivum Numerale.

Vox numeri est *unum* & *quot* habent à *cardine* nomen;
Primo *unum* numero; *reliqua* omnia flecte secundo;
At *quot* ab *Ordine* nomen habent; Analogia flectit.
Cardo significat princeps Numerale; sed Ordo
Significat monadem distinctam in sede locatam.

Septemplex Numeros majuscula litera signat
I, V, X, L, C, D, M: Replicata, redauget
1, 5, 10, 50, 100, 500, 1000. II, XX, 20.
Litera: De majore minor se, si praedit, ausert. *IV. IX. 9.*

	N.	G.	D.	Ac.	V.	Ab.
Sing.	M. <i>Unus</i>			<i>unum</i>	<i>une</i>	<i>uno.</i>
	F. <i>una</i>	<i>unius</i>	<i>uni</i>	<i>unam</i>	<i>una</i>	<i>una.</i>
	N. <i>unum</i>			<i>unum</i>	<i>unum</i>	<i>uno.</i>

	N.	G.	D.	Ac.	V.	Ab.
Plur.	M. <i>Duo, ambo</i>	<i>orum</i>	<i>obus</i>	<i>os</i>	<i>o</i>	<i>obus.</i>
	F.	<i>a</i>	<i>arum</i>	<i>abas</i>	<i>a</i>	<i>abus.</i>
	N.	<i>o</i>	<i>orum</i>	<i>obus</i>	<i>o</i>	<i>obus.</i>

	N.	G.	D.	Ac.	V.	Ab.
Plur.	C. <i>Tres</i>			<i>tres</i>	<i>tres</i>	
						<i>tribus.</i>
	N. <i>tria</i>	<i>trium</i>	<i>tribus</i>	<i>tria</i>	<i>tria</i>	

Pro-

Rudimentum Grammaticæ

Pronomen.

Pronomen titulo *Personæ* est *nomen adiectum* Triplicis: In *substantivis* tribus, unica forma est. Undecim & *adjectiva*, inflectit forma triformalis; Nempe [*meus, noster*]: tunc [*ille, is*]: deniq; [*nostras*].

Prima, [*ego, nos*] tantum; [*tu, vos*] persona secunda; Tertia, Pronomen reliquum, quodvis quoq; Nomen.

Usque [*sui, & suus*] ad possessoris (vidè) casum, Qui p̄x̄it, aut sequitur verbum, retrò ambo ferantur.

Declinatio Pronominis Substantivi.

	N. G. D. Ac. V. Ab.	N. G. D. Ac. V. Ab.
1. S.	<i>Ego</i> <i>mei</i> <i>michi</i> <i>me</i>	<i>me</i> <i>nos</i> <i>nostrum</i> <i>vel</i> <i>ri</i> <i>nobis</i> <i>nos</i>
2. S.	<i>Tu</i> <i>tui</i> <i>tibi</i> <i>te</i> <i>tu</i> <i>re</i>	<i>vos</i> <i>vestrum</i> <i>vel</i> <i>ri</i> <i>vobis</i> <i>vos</i> <i>vos</i> <i>vobis</i>
3. S. P.	<i>sui</i> <i>sibi</i> <i>se</i> <i>se</i>	

1ma. Declinatio Adjectivi.

N. G.

<i>Mens.</i>	M. <i>sus.</i>	<i>i.</i>	sed Voc. <i>mi</i> pro <i>me</i> .
<i>Noster.</i>	M. <i>ter.</i>	<i>i.</i>	
	Sing. F.	<i>a.</i>	<i>&c.</i>
	N.	<i>um.</i>	<i>i.</i>

2da. Declinatio.

N. G. D. Ac. Ab.	N. G. D. Ac. Ab.
<i>M. Ille</i>	<i>illum</i> <i>illo</i> <i>illi</i> <i>illorum</i> <i>illos</i>
<i>S. F. illa</i> <i>illius</i> <i>illi</i> <i>illam</i> <i>illâ</i>	<i>P. illa</i> <i>illarum</i> <i>illis</i> <i>illas</i> <i>illis.</i>
<i>N. illud</i>	<i>illud</i> <i>illo</i> <i>illa</i> <i>illorum</i> <i>illa</i>
	Iste itidem; & Ipse, sed ipsum non-ud.

<i>M. Is</i>	<i>cum</i>	<i>eo</i>	<i>ii</i>	<i>corum</i>	<i>eos</i>
<i>S. F. ea</i> <i>ejus</i> <i>ei</i> <i>eam</i> <i>â</i>	<i>P. ea</i>	<i>carum</i>	<i>eis</i>	<i>eas</i> <i>eis.</i>	
<i>N. id</i>	<i>ia</i>	<i>eo</i>	<i>ea</i>	<i>corum</i>	<i>ea</i>

3^{ia.} Declinatio.

Hic, hac, & hoc. Nostras, G-atis, &c.

DUpla *Heterogenia*; *Heterostoichia* crebra; per ambas Nonniis & tripla, Verbi *Heteroclysis* & tripla, formas, Grammaticæ faciles aditus, opus & leve, acerbant.

Heterogenia i. e.

Variatio vel Generis, vel Genitivi.

Variatio Generis.

1º. Masculina *alienæ* terminationis.

Mascula, neutro fine; *lien* cum *peſtine*, *ren*; *ſol*;
Furfur, item *turtur*, *vultur*; *falar*; & *lepus*, & *mus*.
Fæminæ; *dens*, *fons*, *mons*, *pons*; *vas vadis*; *aræs*,
Pes, *ceſpes*, *fomes*, *gurges*, *cum limite*, *merges*,
Præs, *paries*, *palmes*, *poples*, *ſtipesque*, *tudelque*,
Termes, *trames*: *meridies*, *vox unica quinta*.
Callis, *caulis*, *collis*, *follis*, *mensis*, & *enſis*,
Fascis, *fustis*, *piscis*, *poſtis*, *ſentis*, & *unguis*,
Et torris, *vectis*, *vermis*, *ſimul orbis*, & *axis*:
Et vox in -nis; *ut ignis*: item *sanguis*, *lapis*, & *gla*;
Dicatale *ſta* *-il*, *-ilis*, *vel -is*, *-er*; *cum mugile*, *vomis*,
As, *cum compoſito* *vel parte*; *ut centuſis*, *bes*.
Nomen in -unx pariter, *quod parturit uncia*; *quincunx*.
Caudex, *codex*, *cimex*, *murex*, *grexque*, *frutexque*,
Atque latex, *podex*, *pollex*, *pulexque*, *culexque*,
Ramex, & *forex*, & *apex*, *vertexque*, *calixque*,
Et fornix. *Plura his etiam dat rarior uſus*.

2º. Fæminina.

Fæminæ hæc; *humus -i*, *tribus -us*: *sic porticus*, *Idus*,
Sic acus, & *manus*: *unica* *ſed domus*, *-i* *facit aut -us*.
Additur his caro: *nomen & in -lio*, *quod venit ex -tis*:

Arbor; cos, dos: cum tellure, salus, palus, incus;
Vel quod format in *-us*, *juvenis*, *vir*, *cum sene*, *servus*.

3º. Neutralia.

Neutra hæc; süber, acer, sifer, adde cadaver, & über,
Et tuber, cicer, & piper, & sifer, atque papaver,
Ver, iter. Hæc citidem; aequor, ador, cor, marmor, & æs; os;
Vas vasis. Quod & est casu *invariabile*; ceu *fas*.

Sæpe Poeta *genus variat*, vel *pervetus Author*:
Mascula; adeps, finis, torquis, pulvis, cinis, anguis,
Vepres, linter, margo, rudens, scrobs, pampinus, obex,
Cortex, & varix. Hæc *faminea*; ut colus, alvus,
Carbasus & corbis, rubus, imbrex, luxque, silexque:
Plura *utriusq*; notæ, genera in diversa feruntur.

Neutrum aliquando legis, nomen *commune* duorum,
ruricole aratri. Ovid.

Adjectiva *trium* generum sunt. Pauca *duorum*,
Qualia in *-es* sunt; ut *locuples*: neutralia raro.
Fæmineum in *-trix*, plurali quoq; in ordine, neutrum est.

Variatio Genitivi in tertia Declinatione.

Tertia dat *varios Genitivi inflexio fines*.

Nomina, *fine* quibus *c*, *l*, *n*, *r*, *capiunt* *-is*.

-Is crebrò manet: *-es*, vel *-e*, *comparisyllabon* *-is* fit.

Impurum *-s*, *-tis*: *glans*, *-dis*: *frons*, *lensque*, *-tis* & *-dis*.

Purum *-s* non pauca tolent inflectere, per *-tis*;
Qualia in *-as*, *pietas*: *lis*; *cos*, *dos*; *nomæ* & in *-pos*;
Ut *compos*: & in *-es*; *abies*, *ariesque*, *quiesque*,
Interpres, *paries*, *seges*, & *teges*; *adde* *salus*; &
Quod sibi in *-us*, *juvenis*, *servus*, *vir*, *cum sene*, format.

Præpes, *hebes*, *locuples*, *teres*, & *veges*, *Adjectiva*.

Græcum in *-a*, *-tis* capit; ut *problema*, *-tis*: *adjice*, *lac*, *-tis*.

Pes, *merces*, *hæres*; *cassis*, *cuspis*, *lapis*, in *-dis*;
Præs itidem; *custos*; *fraus*, *laus*; *incusque*, *palusque*:
Multæ sed, *-es*, per *-itis* variant; *velut ales*, & *ames*,

Cespes, cocles, eques, fomes, cum gurgite, limes,
Et merges, miles, palmes, poplesque, pedesque,
Et stipes, termes, trames, tudes, atque fatelles,
Veles. Item cames, hospes, dives, sospes: & in -stes
A stō: -ses, -sidis a sēdeo: sic -cors, uti cor, -dis.

S post b, m, p, medium (i) locat; ut trabis, a trabs:
Post c, g, clausum in x (quod vox primula monstrat);
Dux veluti ducis, a dūco; rex, a rego, regis.

Ebs, simul -eps, fērē & -ex, si vox monosyllaba non sit,
Vocalem (e) permutat in (i); velut *auspicias*, *auspex*.
Excipe sed *vervex* *vervecis*; & *aucupis* *auceps*.
Orta sed a capite ut *præceps*, -cipitis dare maliunt:
Nomen in -ut, sic format -itis; cum simplice, complex.

Per -ris, s variant flos, mos, os, ros; Ceres, xs, glis,
Mas, tellus, mus; & monosyllaba neutra in -us; ut rus.

Flectitur -us per -oris neutris; corpusque, decusque,
Fœnus, item facinus, frigus, littulque, nemusque,
Et pignus, pectus, pecus, & cum stercore, tempus.
Sic tria robur, ebur, fémur: Unica vox *lepus* est mas:
-us sed ab *Adjectivo* omni, quod comparat, -oris.

Non pauca inflectunt -us, -eris; ceu fœdus, acusque,
Fūnus, onus, genus, & munus, pondus, latus, ulcus,
Rudus, olus, cum sidere, opus, cum viscere, vellus,
Et valnus, scelus: adde Venus, pulvisque, cinisque.

Verte -ter in -ris; ut *accipiter*: -ber & in -bris; ut *imber*:
Græca duo *mater*, *pater*, in -tris; cætera in -eris.
Perdit e, si *celer* *excipias*, in -er *Adjectivum*.

Accipit -o sibi -nis; sed post d, g, sit -inis; sic
Flecte homo, turbo, & Apollo: quod inq; *men* exit, & in -cens;
Et gluten, pecten, pollēn: sanguis; caro carnis.

As, os, -s germinat; grus, sus, -s perdit; ut as -sis;
Grus, gruis. His far, fel, mel, se sua consona duplat.
Hæc quoq; quinque, senex, nox, nix, & Jupiter, & bos;
Flecte senis, noctis, nivis, & Jovis, & bovis: Adde
His, *iter itineris*, veluti de nomine *prisco. *itiner. *Itineris*.

Heteroclisis.

Variatio Accidentium in Nominibus.

VOX Heteroclita triplex est. 1. Vox fine *Redundans*.
2. *Deficiens* Casu, aut Numero. 3. *Varians* sibi *Flexum*.

Redundantia

1°. In Nominativo.

Multiplices recti fines opulentia linguae
Parturit; ut *lanio*, *lanius*; sic *vespera*, *vesper*;
Segnitia, -es; *honor*, -os; *rubor*, -edos; *senecta*, *senectus*.

Græca sibi fines geminant, mutata Latinis;
Delphin, *delphinus*; *cassis* quoque *cassida* gignit:
Migrat enim in rectum quartus, casusque secundus.

Formam *Adjectivis* dant *Substantiva* gemellam;
Qualia in -us vel in -is simul, ex se nata, *bacillum*,
Arma, *animus*, *nervus*, *franumque*, *jugumque* dederunt.

2°. In Obliquis.

Nomina sunt etiam obliquos geminantia casus:

Laurus in -i, raro -us; sic *pinus* *flexa* *Maroni*.

Quercus in -us, raro -i. *Colus*, -i; sed *Statius* -u dat.

Jecinoris, *jecorisque*, *jecur*. Plura edita Græcis:

Singula queis formam generalem exempla ministrant.

Atrides -is, & -e; sed -is, -i, vel -ei dat *Achilles*;

Androgeos facit -i, simul -o; *Chremes*, -is, & -etis;

Dido -onis, & -us; *Phyllis* vult *Phyllidis*, & -dos;

Itheseus vel per -ei, vel -eos, finit *Genitivum*.

-i (vel -n) quarto, *Aeneas*; (vel -a) *Pallas*, & *Orpheus*

Electit; & -a simul -e, quinto sextoque, *Thyestes*.

Ultima forma placet Græcis, sed prima Latinis.

A festo in *-lia*, fit Genitivus *-ium* vel *-iorum*.
 Gaudent *-abus* & *-is*, dea, filia, nata, equa, mula:
 Perque *-tibus* vel *-tis*, *-ma* licebit flectere neutrum.

Deficientia

10. Casu.

Aptota.

Aptoton casus manet *uno* fine per omnes;
 Ut nequam, pondo: & vox barbara, technica cœi v.
 Tot, quot: & a *tribus* ad *centum* numeralia cuncta.

Monoptota.

Contentum *casu* Monoptoton flectitur *uno*;
 Ut nauci; inficias eo; ad inci-que-tas redigo; sic
 Ingratiis, expes: duo græca ergoque, dici/que.
Maecte simul primo numero, *maectique* secundo.
 Multa per *-u*, vel *-ui*, dat declinatio quarta.

Diptota.

Nomina sunt Diptota *duos* referentia *casus*;
 Nil; & opus: spontis sponte; impetis impete; tabi
 Tabo; jugeris & sibi jugere, verberis & vult
 Verbere: sed numero hæc duo sunt perfecta secundo.
 Suppetiæ dant suppetias: *dica* græca, *dicam* dat.

Triptota.

Tres *casus* Triptota ferunt; Hæc fine sub *uno*
Singula; fas, volupe, instar, cæpe, necesse, necessum.
 Grates; & cete, & Tempe; *Pluralia* tantum.
 Tantundem *quarto*, tantidem flecte secundo.
 Quid pariter *quarto*, qui debes flectere *sesto*.

Tetraptota.

Hæc recto & quinto Tetraptota carentia casu :
 Nempe dapis, ditionis, opis, frugisque, precisque,
 Et pecudis, fordinis, viciis ; ordine sana secundo.
 Vox & in -u, dandi casu orba est ; sola Poetis
 Flexa & in (-us) ; sed, deme gelu, vox sana secundo est.
 Mille dat -i sexto ; pariter vox sana secundo.

Pentaptota.

Traduntur quinto defecta vocabula casu :
 Quod negat ; ut nullus : quod percontatur ; ut ecquis :
 Infinitum, aliquis ; signumque catholicon, omnis.
 Cuncta etiam pronomina, præter bis duo tantum.
 At contrà Veterum Autorum proba Lectio suadet.

2º. Numero.

Singularia.

Propria, vix numerum sunt excedentia primum,
 Signa individua naturæ ; ut Apollo, Diana.
 Nomen item vitii polyllabon, aut virtutis :
 Quod ferè in -as, vel -ia ; ut novitas, opulentia : in -esque,
 Flexuræ quintæ ; ut rabies : sed reque, diesque
 Integra nomina sunt : similes nec paucula casus
 Tres flectunt numero [ut facies, aciesque] secundo.

Humane etatis quoque signa ; juventa, senectus :
 Aut quot in -um sunt signa metalli ; qualiter aurum :
 Aut fructus nati è terrâ ; ut cicer : aut liquor ; ut lac.

Pluralia.

Festa deûm, numero tantum contenta secundo ;
 Ut Floralia : sic etiam loca multa ; ut Athenæ.

Singula, sed numero quæ manca leguntur utrovis,
 Nomina catalogus duplex collecta ministrat.

Singularia.

Ævum, -is.	Fimus.	Limus.	Penus.	Situs.
Aer.	Fœnum.	Lues.	Penum.	Soboles, -es.
Æs, -ra.	Forum, -a.	Lutum.	Pituita.	Solum.
Æther.	Fuga, -as.	Lux, -es, -ibus.	Pix, -ces.	Solum.
Alvus, -os.	Gloria, -x, -as.	Mare, -ia.	Plebs.	Tabes.
Barathrum.	Gluten.	Mel, -la.	Pontus.	Talio.
Bilis, es.	Hesperus.	Meridies.	Proles.	Tellus.
Callum.	Hilum.	Metus, -us.	Prosapia.	Thus, -ra.
Cholera.	Hordeum, -a.	Murmur.	Pubes.	Tufsis.
Coenum.	Humus.	Mufcus.	Pus.	Valetudo.
Cutis.	Hyems, -es.	Multam, -a.	Quies.	Ver.
Electrum, -a.	Indoles.	Nihilam.	Rus, -ra.	Vinum, -a.
Ebur.	Jubar.	Nitrum.	Salum.	Virus.
Fama, -as.	Jus, -ra.	Pallor.	Salus.	Vitcum.
Fames.	Juſſitium.	Pax.	Sanguis.	Vitrum.
Far, -ra.	Labes, -es.	Pelagus.	Sitis.	Vulgus.
Fel.	Lethum.			

Pluralia.

Acta.	Compita.	Ilia.	Munia.	Quisquilia.
Adversaria.	Crepundia.	*Indigetes, em.	Nonæ.	Reliquia.
Ambages, -e.	Cunabula.	Induciae.	Nugæ.	Rofra.
*Antes.	Cunæ.	Inferiae.	Nuptiæ.	Scapulæ.
Antia.	Cupediatæ.	Infidiae.	*Optimates, em.	Scopæ.
Apinæ.	Divitiae.	Laetæ.	Palpebrae.	Scrua.
Argutia.	Excubiae.	*Lemures.	Palæaria, -ar.	Tenebrae.
Arma.	Exequiæ.	Liberi.	*Penates.	Tesqua.
Artus.	Extæ.	Licia.	Phaleræ.	Thermæ.
Blanditiae.	Exuviae.	Lufbra.	Plagæ.	Tonfillæ.
Bellaria.	Facetiæ.	*Manes.	Plures, -us, -ris.	Tricæ.
Calendæ.	Fori.	Manubiae.	Præcordia.	*Triones.
Cancelli.	Fasti.	Magalia.	Præfigiæ.	Valvæ.
*Cassæ, -e.	Fauces, -e.	Mapalæ.	Primitiæ.	Vergiliæ.
Caſtra.	Feriæ.	Marisæ.	*Primores, em.	Vindiciæ.
Clitellæ.	Gerræ.	Minæ.	Proceres, em.	*Utres, -em, -e.
Compedes, -e.	Idus.	Moenia.	Hæ: [*] nosſ. <i>Misculina.</i>	

Variantia

1°. Flexum.

Sunt, quæ duntaxat variant, Heteroclita, **flexum**.
Propria vox in ius deponit *-us*, ordine quinto :
 Sic vox *filius*. Una *deus* vox, ô *deus*, effert.

Flumina in -is, quarto vel sexto, non variant (i) :
 Hæc neque quinque ; *sitis, ravis, vis, tussis, amussis*.
Multa per (i), pariter veniunt à carminis usu ;
 Quælia sunt clavis, navis, febrisque, cutisque.
Neutra [al; ar. aut e] volunt (i) sexto: deme jubar, far.

Audent (i) vel (e) pro libitu variare Poetæ ;
Ut mare, & occipi. Monolecta hæc *Adjectiva*,
Pauper, dives, sospes, -e solum ; sed *memor, -i dat.*

Sextus in -i, neutrīs, -ia, -ium pluraliter edit.
Imparum x vel -s ; vel *parisyllabon, -es, is* ;
Flet. it -ium ; ut *merx, mons, nubes, pīscis* : *simul as, bes, Vas vatis, os, glis, lis, vis, cor, nix, nox, caro, mus, plus.*

Excipe in *-um* composta per *-ebs, -eps, -ops, -fex & -fex* :
 Sic quoque *hyems, vates, juvenis, panisque, canisque*.
Et memor, & vetus ; &, quod *comparat, Adjectivum*.
Lectio plura dat, à quibus (i) perit ; ut *sapientum*.

Ista *hōm, bobus, medium (v)* quod *servit, omitunt*.
Vis, vires ; primo *vix* invenienda dativo.

2°. Genus.

Paucula cum numero *variant genus* ; altera *duplant*.

Vox utriusque *dies generis*, pluraliter est *mas*.
Sal, mas ; *halec, fēmina* ; vox numero utraque utroque
Integra : vox [pro condimento] *neutra, tri-ptota* est.
Hæc pelagus, virus, vulgus numero *integra* primo
paucula : *Neutra, tri-ptota* ; & manca utrobique secundo.

Car-

Carbasus ut dat carbas -a, sic urbs Pergamus, & mons Taygetus; plura & Græcæ Loca anomala Gentis.

Postulat -i, cælum, si vox sit plurima. Rastrum, Frænum, sibilus, & jocus, & locus, -i vel -a, præbent.

Neutra hæc, Nundinū, & hinc epulū, inde & balneū, & illinc Delicium, poscunt -æ. Vox sed [balnea,] in usu est.

Hæc duo flecte trium generum, penus & specus, ut vis. Una lupellex, -etilis, -etilia, absone flexu est.

Heterologa, quæ variant

1°. Significationem.

Est quæ cum numero mutat, vox ceu nova, sensum; Ut rostrum, fortuna, facultas, mos, opis, ædes.

2°. Genus & Significationem.

Nomen idem mutare genus, mutabile sensu, Sæpe solet; calx, unio, anus, stirps, ficus, acus, vas.

Heterostoicha, quæ variant

Vocalem, in Compositione.

Simplex Composito vocalem in Nomine mutat; Ars, ut *iners*; caput, *occiput*; arma, ut *inermus*, *inermis*.

Ver-

VERBUM.

Verbum significat, vario cum *tempore*, *motu* ;
Copulat & voces ; sine quo sententia nulla est.

Distinguit Verbum, cum sensu triplice, triplex
Litera ; (-m), *Substantivi* ; sed (-o), (-rque), character
Verbi *Adjectivi* ; inclusum cui nomen inhaeret.

Activum per (-o), *Passivum*que per (-or) *mutable* scitur ;
Neutrum in (-o), *Deponensque* in (-or) *Immutabile* perstat.
Fini utriusque pari est sua significatio dispar ;
Flexio sed pariles fines par conjugat ambos.

Casus, Persona, & Numerus *communia* verbo ;
Propria sunt Modus & Tempus ; summusque character
Verbi (sive est *Actio*, sive est *Passio*) *motus*.

Ut *modus* indigitat, quali sit motio sensu ;
Sic *tempus* morula est, quâ durat motio, Verbi.

Quadrupla forma *modo* tantum discrimina ponit :
Ostendit, quòd sit ; *jubet*, ut sit motio ; dicit
Possibilem : numeri & personæ est *Infinitæ*.

Possibilis cum particulâ fit *Subjunctivus* :
Sæpe etiam sine particulis & *Mandat* & *Optat*.
Forma Modi una eadem planè tot servit in usus.

Tempora censentur *Primi* tria, totque *Secundi* .
Ordinis : ut sunt hæc, quod & *est*, quod *eritque*, *fuitque* ;
Dicuntur *Præsens*, *Perfectum*, *mox-que-Futurum* :
Quod *vix*, quodque *prius* fuerat, fueritque quod *olim* ;
Imperfectum, & *Plus-perfectum*, *Post-que-Futurum*.

Conjugatio Verbi.

Conjugat omne ferè una eadem variatio verbum.
Forma tamen *triplex* : per membra criteria, *prima* ;
Perque modos cum temporibus fit *proxima* ; perque
Personas numero tres *tertia* forma in utroque.

Verbum *Sum.*

Sum verbum prius est *naturâ*, & crebrius *usu*:
Commodat & linguæ Passivum tempus utriusque.

Tres extra Prælens fines *i*, *m*, vel *o* flectunt Tempora; seu simplex, seu sit contractile verbum. Ex verbis *sio*, *eo*, *qu'o*, *sum* membra cooptat.

Paradigma Generale.

sum, es; fui; esse.

Paradigma Modorum & Temporum.

	Indic.	Imp.	Potent.	Infin.	Part.
Præs.	<i>Sum.</i>	<i>es.</i>	<i>sim.</i>	<i>esse.</i>	
Imperf.	<i>eram.</i>		<i>essem vel forem.</i>		
1 Fut.	<i>ero.</i>				
Perf.	<i>fui.</i>		<i>fuerim.</i>	<i>fuisse.</i>	
Plusq; p.	<i>fueram.</i>		<i>fuisseb.</i>		
2 Fut.			<i>fuero.</i>	<i>fore.</i>	<i>futurus.</i>

Paradigma Personarum.

Verbum in O.

Verbum in o; *Simplex, impurum, Contractile, purum est.*
 Omne per (-is) verbum *incontractum* Analogia flectit:
 Sola brevem ūs, variat *triplex contractio, finem.*
 Conjugat ergo omne una *levis variatio Verbum.*

Verbum contractum.

Ex -ais -as, -eis -es, -iis -is extensio format.
 Parva quidem, scitque facillima, regula tollit
 Tædia Sisyphii, cramben raucique, laboris;
 Multiplicesque typos Tyronibus expedit unum
 Exemplar; Græco conforme aliquando Latinum.
 Sic ab -is; -as, -es, -is fit: ut ex -eis; -is fit, et -eis, -iis.

Ratio contrahendi.

Post (a) silent i, vel u, vel e: par *contractio* post (e).
 Post (i) perit similis; vel -e, nuda; vel ante -re, clausa.
 Contrahe -ao, -o; sed -aa, -e. Forma *incontracta* siletur,
Rome exul; prius ut desueverat, *exul Athenis.*

Formatio Temporum.

Præsens est *thema* totius Systematis, à quo
 Proximiūs, duo Summa; remotiūs, Omnia fiunt.

Augmentum est duplex: vel *Temporis*, auctio primæ
 Vocalis; vel e *Syllabicum*, cui consona præfit:

Ex ago sic factum est *egi*; sic *tendo, tetendi.*

Raro Syllabici augmenti est; vix, *Temporis, usus.*

Litera quæque charæctistica (f nisi vel z)

Fit thematis; qua in perfecto est s sæpe, vel u, x.

O facit -ebam Imperfecto; -bam vertitur in -rem.

O facit -am simul & -bo primi in fine Futuri.

Prima bisyllabici perfecti Syllaba longa est.

Sic penultima præteriti; nempe -ebam, -ere, vel -erunt.

Formatio Perfecti verisimillima.

Perfectum bene de Præsentis fine creatur.

Ex *o* fit *i*: tria servile (u) vocalibus induit;
Scilicet ex -*ao*, -*ai*, -*avi* provenit; ex *io*, *ii*, *ivi*;
Ex *eo*, *eis* fit *iii*. Contrà sententia vulgi
Imperat ex casu contracto ducere tempus.

Popularis.

O mutatur in *i*; contractum *o* transit in -*avi*;
Effer -*eo* per *iii*; sed -*io* fac rursus in -*ivi*.

Perfectum primogenitum sibi bis duo format
Tempora; Præteritum triplex, unumque Futurum;
Nempe ex *i* probè -*erim*, *veleram*, *issem*, *ero*, fine creatur.

Occurrunt quoque Verba in -*io* incontracta bis octo:
Hæc capio, cupio, facio, fudio, fugioque,
Et jacio, quatio, rapio, sapio, parioque,
Atque orior, morior, gradior, patior, duo prisca
Tantum in Compositis *lactio*, *specio*; per (*i*) flectunt
Tempus quod finitur in -*am* (velut *audio*); sic -*unt*.
Plura in (-*io*) formantur in (-*as*); ut nuncio: nec sunt
Pauca in (-*eo*); ut creo: quorum mentio sola satisfit.

Verbum in *Or.*

-*R* fert Activa in Passivam tempora Vocem:

-*O* fit -*or*; & -*m*, -*r*; *mandans* modus accipit et -*re*.

Personæ Activæ.

Tres tripla personas *o*, *m*, *i* bene litera format.

-*O* (per -*i*) -*s*: -*t*, -*mus*: -*tis*: et -*unt*. *M* flectitur æquè.

At contracta venit vocalis propria post *o*.

-*I*, (pro -*s*) -*si*, (pro -*tis*) -*stis*; (proq; -*unt*) capit -*erunt*.

Ex *a* per *e* vult personas formare Futurum.

Personæ Passivæ.

Actuum fines Passivos Schema refingit:

Vertitur (-is) per -eris, vel -ere; & (-t) per -tur, ubique :
-Mus per -mur; -tis perque -mini: -or his finibus usum est.
-Ar sed & -er; -ris; -tur; pari & ordine cætera format:
Paucula quam facilem expedient monosyllaba flexum!

*Musa, tace ; Melior Typus hæc, & cætera monstrat
Tyroni tenero Latii primordia verbi :
Inde velut primos aditus præmensus, in ampla
Cecropiæ spatia ingreditur confinia linguae :
Carminis haud stricto pede, sed peragranda soluto.*

Uniformitas Omnia Verborum in *O.*

Per Modos.

	Indic.	Imperat.	Potent.	Infin.	Part.
Simplicis	-o	-e	-am	-ere	-ens
Incontracti	$\left\{ \begin{matrix} -ao \\ -eo \\ -io \end{matrix} \right.$	$\left\{ \begin{matrix} -ae \\ -ee \\ -ie \end{matrix} \right.$	$\left\{ \begin{matrix} -aam \\ -eam \\ -iam \end{matrix} \right.$	$\left\{ \begin{matrix} -aere \\ -eere \\ -iere \end{matrix} \right.$	$\left\{ \begin{matrix} -aens \\ -eens \\ -iens \end{matrix} \right.$

Per Personas.

			Indicat.				
Forma Verbi	1	2	3	1	2		
	Simp.	-o	-is	-it	Pl.	-imus	-itis
Incon.	-eo	-eis	-eit	-eim	-eitis	-eunt	
	-io	-iis	-iit	-iim	-iitis	-iunt	

Imperat.

Simp.	-e ito	ito		ite itote unto
Incon.	-ae aito	aito	Pl.	aito aitote aunto
	-ee eito	eito		eito eitote cunto

Conju-

Conjugatio Verborum in 0.

Paradigma Generale.

Forma Verbi	{ Simplicis.	Lego	-is;	i;	ere.
		Amo	-as;	avi;	are.
	{ Contracti:	Moneo	-es;	ui;	ere.
		Audio	-is;	ivi;	ire.

Paradigma Modorum & Temporum.

		Indic.	Imperat.	Potent.	Infinit.
Præsens	Leg-o	-e		-am	-ere
	Am-o	-a		-em	-are
	Mon-eo	-e		-eam	-ere
	Aud-io	-i		-iam	-ire

Imperfect.	Leg-ebam		-erem	
	Am-abam		-arem	
	Mon-ebam		-erem	
	Aud-iebam		-irem	

Fut. I. leg-am, am-abo, mon-ebio, aud-iam.

		Indic.	Imperat.	Potent.	Infinit.
Perf.	Leg-	-i		-erim	-isse
	Amav-	-eram		-issem	
Plusq; p.	Monu-			-ero	
	Audiv.				

Para-

Paradigma Personarum.

	1	2	3	1	2	3
Indicat. Præf.	Leg-o	is	st	imus	itis	sunt.
	Am-o	a				
	Mon- eo	e	s	mus	tis	nt.
	Aud- io	i				
Imperat.	Leg-e	ito; isto		ite, itote;	ntro.	
	Am-	a				
	Mon- e	to; to		te, tote;		
	Aud- i					nto.
				P		
*legam						
legebam	amabam	monebam	audiebam			
legerem	amarerem	monerem	audirem			
legerim	amaverim	monuerim	audiverim	m	s	
legeram	amaveram	monueram	audiveram		t	
legissim	amavissim	monuissim	audivissim			
*Fut. 1. -am-es &c.						
legi, amavi, monui, audivi	i	isti	it	imus	istis	erunt, ère.
Amabo, monebo						
legero, amavero, monuero, audivero	o	is	it	mus	itis	Sunt.
						int.

Conjugatio Verborum in *Or.*

Paradigma Generale.

<i>Legor</i>	-eris;	i.
<i>Amor</i>	-aris;	ari.
<i>Moneor</i>	-ēris;	erī.
<i>Audior</i>	-īris;	īri.

Para-

Paradigma Modorum & Temporum.

	Indicat.	Imperat.	Potent.	Infinit.
Præf.	Leg-or	ere	ar	i
	Am-or	are	er	ari
	Mon-er	êre	ear	eri
	And-ior	ire	iar	iri
Imperf.	Leg-ebar		erer	
	Am-abar		arer	
	Mon-ebar		êrer	
	Audi-ebar		irer	
Fut.	I.	legar, amabor, monebor, andiar.		

Paradigma Personarum.

	1	2	3	1	2	3
Ind. Pr.	Leg-or	eris, ere;	itur	imur	imisi	untur
	Am-or	a				
	Mon-er	êris, re;	tur	mur	mini	ntur
	Audi-ior	i				untur
Imperat.	Leg-ere,	itor;	Pl.		imini, iminor;	untor
	Am-a					
	Mon-êre,	tor;	tor		mini, minor;	ntor
	Audi-i					untor
Tempora in	-r	ris, re;	tur	mur	mini	ntur

Imperf. Indic; Præf. & Imperf. Potent. in [-r]: -r, -ris, -tur &c.
 Futur. Indic. -ar, -eris &c. -bor, bëris &c. ut legor; eris, &c.

Verbum Deponens

Haud alio quam Passivo est paradigmate flexum;
 Sæpe solent Veteres Passivum inducere sensum.

Heterostoichia Verbi simplicis in Perfecto.

Consona mutatur: *-go*, *-eto*, vel *-ho* vertitur in *-xi*.
Junge quibus coquo, dico, duco, struo, fluo, vivo.

Deme *lego*, *-i*. Tria, spargo, mergo, tergo; sed octo,
Claudo, lædo, ludo, plaudo, divido, rado,
Rodo, trudo, solent *-go*, vel *-do* reddere per *-si*.

Mitto, misi. Uro, gero, cedo, premo geminant (*s*).

-po fit *-psi*: duo, nubo, & scribo; quatuor in *-mo*,
Como, promo, demo, sumo, ita *-psi* sibi formant.

-sco, *-no*; *-vi* faciunt: *nosco* ut *novi*, *sino* *sivi*.
Sperno solet sprevi, sterno sibi poscere stravi.

Pono vult posui, genui (*ex geno*) poscere gigno.

Vocalem *-i* mutant pauca hæc Perfecta *supremam*.

-i fit *-ii* post (*l*) *simplex*: pariter fremo, pinso,
Sterto, gemo, strepo, texo, tremo, vomo, *-ui* bene formant.
Vult & *-ui* rapio, sapio; meto, messui habere.

Hæc *-ivi* pariunt, arcesso, capessio, lacescio,
Et cupio, peto: quæro quæsivi, tero trivi.

Consona *sepe* perit; Vocalis prima novatur.
Findo, fundo, linquo, scindo, vinco tuum (*n*);
Rumpo (*m*) perdit. Frango vult reddere fregi;
Quin & ago, capio, facio, jacio, (*e*) parit *ex* (*a*).

Multa h̄ic verba *duas* gaudent geminare *priores*;
Qualia curro, posco, pedo, pendo, tendo;
Dempto (*s*) disco, (*n*) pungo: septem adhibent (*e*);
Cum *medio* (*i*) cado, cædo, cano; tango, tetigi vult;
Cum *medio* (*e*) fallo, pario; pello, pepuli dat.

Syllaba negligitur *dupla* raro; ut *-retia* tendi.
Sisto *stiti* retrahit (*s*), versum in (*t*), velut ex *slo*.

Plu-

Plurima contractæ forme, uti simplice gaudent.

Ex. *ao* *contracto*, lavo dat lavi, juvo juvi.

Dat crepo, -uī; domo, -ui; frico, -ui; m:ico, -ui; seco, -uiq;
Sic sono, -ui; tono, -ui; veto, -ui: Sed consona Verbis
Format in his, (do, sto) repetita dedique, stetique.

Ex. *eo* post (*v*) fit -i: Fleo, vel nō parturit -evi.

Prandeo, item sedeo, video, vertunt -deo per -di;
Pendeo habere pependi, mordeo vultque momordi,
Spondeo habere spondi, tondeo vultque totondi.

Consona se mutat; -geo ut *impurum* cadit in -si.

Augeo, frigeo, luceo, lugeo, flectitur in -xi.

Ardeo, rideo, suadeo, amant -deo vertere per -si:

Hæreo et hæsi, mulceo mulsi, torqueo torsi,

Vult maneo mansi; jubeo vult flectere jussi.

Ex. *io* perditur -i; ut venio vult flectere veni.

Impurum -cio fit (-si); sed post n, -cio fit -xi.

Haurio item hausi; sentio sensi; sepio sepsi;

Amicio amicui; salii a salio [utpote *salto*].

Heterostoichia thematis in composito.

Vocalem (a) mutat Præsentis in (e) sibi carpo,
Fallo etiam, scando, spargo, pario; patro, capto,
Damno, sacro, jacto, lacto, tracto; arceo; farcio:
Partior, et gradior; *prisca* et duo, *cando*, *fatiscor*.

Juro, dejero, pejero: et halo, format anhelo;
Mando -as, commendo; patior sic perpetior vult.

Vocalem primam præsentis in (i) quoque mutant
Cædo, lædo, quæro, cado, rapi, cano, tango,
Et sapio, statuo; atque egeo, lateo, taceoque,
Et teneo; salio: Atque habeo, si demitur uuum
Posthabeo: a placeo, sed *displaceo* additur uuum.

Hæc sed ago, capio, frango, jacio, premo, pango,
 Et rego, emo; sedeo; *præca* et *lacio*, *specioque*;
 Et fateor; cum *præposito* et facio; omnia primam
 Vocalem *thematis*, non *perfecti*, per (*i*) mutant.
 Adde lego; si non *præeat* *per*, *præ*, *re*, *sub*, aut *trans*.

Aufer ab his *composta*; superledeo, coëmoque;
 Circumago, cogo, dego, perago, satagoque;
 Oppango, circumpango, depango, repango.
Syllabicum abjiciunt pergo, surgo, *thematis* (*re*).

A calco, salto, *composta* per (*u*) variant (*a*).
 Perdunt (*a*) facta ex caulo, quatio, lavo, claudio:
 Facta ex plundo per (*o*) diphthongum reddere malunt:
 At *relavo*, *applando* retinent sibi Simplicis usum.

Heterostoichia perfecti in composito.

Composita perit in formâ *geminatio* Verbi
Simplicis: exceptis a disco, posco, creatis.
 Composita a cano perfectum per -ui bene vertunt.
 A pario -perui: sed *con*-, *re*-, -peri; quasi *Simplex*.
 A pasco duo, *con*-, *dis*-, -pesco, -pescui habebunt.
 A pungo pupugi, vult Compositum dare -punxi:
 A lego sic intelligo, diligo, negligo, -lexi.
 A do flecte -didi; fuerit quasi formula *Simplex*:
 Præterquam *venun*-, *pessun*-, *circun*-do, *satis*-do:
 Abscondo facit abscondi; a sto nata, -stiti dant.

Infinitivi simplicis & compositi.

Flegitur ex orior modus Infinitus in -iri.

Hete-

Heteroclisis V E R B I.

I^o. Verba Redundantia

In Præsenti.

VErba eadem, non sine uno ; ut sunt *strideo*, *strido*.
Plura unam referunt formam, contraria sensu ;
A *lēgo*, -as ; *lēgo* & -is : vult fulgeo, fulcio, *fulsi*.

In Perfecto.

A *lino*, *lini*, *livi*, *levi* ; a *pango* *paciscer*
Fit *pepigi* ; pro *jungo*, *pegi* ; pro *cuso*, *panxi*.
Mulgeo habet mulsi ; referunt Verbalia mulxi.
Flecte sero (*pono*) serui ; sero (*semino*) sevi.

Non pauca *Analogam* patiuntur *Anomala* formam :
Nempe *lavo* interdum facit -avi ; *sancio*, -civi :
Contractum [potior] legitur sub simplice formâ ;
Utpote, * *Mars potitur* : * *Nos te poteremur* * *Achilleo*. * *Ovid.*

Linguæ *Archaismo* defende *Idioma Latinum* :
Forma vetus *parsi*, sed in usu est parco, pepercii.

Perfecto Activo Passivum affingere mos est ;
Juro ut *juravi*, *juratus* ; prandeo *prandi*,
Pransus sum : sic plura hujus *verbalia fortis* :
Præterito sed utrique est significatio dispar.

At libuit, libitum a libet ; & licuit, licitumque
A licet ; & piguit, pigitum ; puduit, puditumque ;
Tæduit, & pertæsum : *Uno vox utraque* sensu.

In Infinitivo.

Dat *mōrī* plerumque *mōri* ; quandoque *mōrīrī*.

Composita Redundantia

In Præsenti.

Flexio compositi interdum cum *sine* novatur ;
A *specio* -*spicio*, & -*spicor* ; a *plecto*, -*ector*, & -*exor*.

In Perfecto.

Compositum a plico, quod neq; *sub, re, præit, neq, nomen*
Flextit. *ui*, aut *-avi* : Sic increpo, discrepo, flecte.

A salio (*salto*) veniunt *-sili, -siluique*.

A vello, *-i*, vel *-vulsi* ; a ne^{sto}, *-xique, -xuique*.

Ex, de, præ, -curro, -curri pariterque *-cucurri*:

Deque oleo *ad, re, sub, ob, per, in, ex* -olui, vel -olevi ;

At parcè *per, in, ex, dat* *-ui* ; parcè *ob, re, sub, -evi*.

2°. Verba Defectiva.

Themata, quorum Composita in usu sunt.

Composita a *-clino, -rito, -stauro, -stino, -fragor*,
Fendo, *-fligo, -gruo, -mineo, -nuo, -niveo, -stinguo* ;
Plura a *Nomine*, ceu *pedio* : *buo* vel *-duo*, *Græca* ;
Simplice neglecto, sunt ita frequenter in usu.

A Themate interdum Composti est litera dispar :

A *-lacio, -lexi* ; *elicio, elicui* ; a *-leo, levi* ;

A *-specio, -spexi* ; a *-cumbo, -cubui* ; a *-pleo, -plevi* :
-Cello, -cellui habet ; solum *percello, -culi* dat.

Perfecta.

Perfectum fugiunt meio, tollo, furo, vergo,
Ambigo, *neutrum* sisto ; renideo, posleo, strideo ;
Et ferio. *Incepitum in -scio* ; sic glisco, fatisco :
Et *Meditativum* ; nisi parturio, esurioque.
Et ringor, vescor, medeor, liquor, reminiscor :
Sic queis Part'cipii Perfecti deficit usus.

Perfecta quæ in verbo simplice exolescunt,
in composito retinentur.

-Cerno solet *-crevi* ; *-quatio* sibi gignere *-cussi* ;
-Tundo *-tudi* ; *-vado* *-vasi* ; *-temno* quoque *tempsi*.
-Sordeo *-ui* ; simul *ab*-(*si yis* componere)-*sorpsi*.

30. Verba Anomala sive Variantia Perfectum.

Quædam etiam Perfecti, alienâ ab origine, formam Accipiunt; soleo, audeo, mæreo, gaudeo, fido: Sum solitus; mæstus; gavisus; fisis, & ausus: Passivum nec habent, nec Perfectum, unde creentur, Activum; neque enim *fidor*, sive leguntur.

Heteroclita varii generis.

Usu in communi, specialis Anomala sortis: Ex his pauca *Monochrona*; pauca & *Monoprosopa*; Possum, malo, volo, nolo, queo, eo, fero, fio, Cœpi, odi, memini, quæso, inquam, aio, explicit, infit, Salve, & ave, faxo, ausim: Non hæc subdita fræno *Carminis*, in *canones* nec compescenda ligantés; Sed *Typus* in proprias describit singula *classes*.

Omne suo gaudet Præsens variabile flexu; Finis in *-i*, *-m*, aut *-o* regit hæc, ut verba priora.

Possum.

Possum a *Sum* & voce (*potis*); cui, fine resecto, T cum vocali manet; at s cum simili fit: Syncope f medium vult semper tollere; bis, -te.

Potui a fui.

Possem, posse ab effim, effe.

Paradigma generale.

Possum, potes, potui, posse.

Paradigma Temporum & Modorum.

	Indic.	Imp.	Potent.	Infin.	Part.
Præs.	<i>Possum</i>		<i>possim</i>	<i>posse</i>	<i>potens.</i>
Imper.	<i>Potemus</i>		<i>possem</i>		
Fut. I.	<i>Potero</i>				
Perf.	<i>Potui</i> &c.				

Paradigma Personarum.

Pr. S. *Possum* potes potest Pl. *possimus* potestis possunt.

Volo, Malo, Nolo.

Singula personas binas, *pluralis* & *unam*
 Syncope diminuit Thematis: simul (*u*) tribus insert
 Antithesis: Tria membra simillima flectere ceu *sum*;
 Nempe velim, sim; vellem, essem; velle, esse; videntur.
 Mandat *Nolo*; *Volo, Malo* mandare recusant.

Paradigma Generale.

<i>Volo</i>	<i>vis</i>	<i>volui</i>	<i>velle</i>
<i>Malo</i>	<i>mavis</i>	<i>malui</i>	<i>malle.</i>
<i>Nolo</i>	<i>non vis</i>	<i>nolui</i>	<i>nolle</i>

Paradigma Temporum & Modorum.

	Indic.	Imper.	Potent.	Infin.	Partic.
	<i>Volo</i>		<i>velim</i>	<i>velle</i>	<i>volens.</i>
Præs.	<i>Mal-</i> ^o				
	<i>Nol-</i> ^o	<i>-li</i>	<i>-im</i>	<i>-le</i>	<i>-ens.</i>
	<i>Volbam</i>		<i>vellem</i>		
Imperf.	<i>Male-</i> ^o	<i>-bam</i>		<i>-lem.</i>	
	<i>Nole-</i> ^o				

Fut. I. *Vol-*, *mal-*, *nol-*, *am.* Perfect. *Vol-*, *mal-*, *nol-*, *ui* &c.

Paradigma Personarum.

	1	2	3		1	2	3
Ind. Pr. S.	<i>Volo</i>	<i>vis</i>	<i>vult</i>		<i>volumus</i>	<i>vultis</i>	<i>volunt.</i>
	<i>Malo</i>	<i>mavis</i>	<i>mavuli</i>	Pl.	<i>malumus</i>	<i>mavultis</i>	<i>malunt.</i>
	<i>Nolo</i>	<i>nonvis</i>	<i>nonvult</i>		<i>nolumus</i>	<i>nonvultis</i>	<i>nolunt.</i>
Imperat.		<i>Nol-i</i> , <i>-ito</i> , <i>-ito</i>				<i>-ite</i> <i>-itote</i> , <i>-nito</i> .	

Eo, Queo.

Tot quot habent, *Queo, Eo*, velut *audio*, tempora formant.

Paradigma Generale.

Eo, is; ivi, ire.

Pa-

Paradigma Temporum & Modorum;

	Indic.	Imper.	Potent.	Infin.	Partic.
Præf.	<i>Eo</i>		<i>eam</i>	<i>ire</i>	<i>iens.</i>
Imper.	<i>Ibam</i>		<i>irem</i>		
Fut.	<i>Ibo</i>				<i>iturus.</i>
Perfect.	<i>Ivi</i> &c.				

Paradigma Personarum.

	1	2	3	1	2	3
Ind. Præf.	<i>Eo</i>	<i>is</i>	<i>it</i>	<i>imus</i>	<i>itis</i>	<i>eunt.</i>
Imperat.	Sing.	<i>i, ito;</i>	<i>ito</i>	Plur.	<i>ite, itote;</i>	<i>eunta.</i>

Præf. *Queo* : *queam*. Imp. *quibam* : *quirem*. Fut. *i. quibo*.

Sing. *Quo*, *quis*. Pl. *quunt*. Part. *quitus*. Ter.

Plura his compositum *nequeo* dat, *priscus* & *Autor*.

Fero.

A *Tulo*, perfectum cognataque tempora fiunt.
Post *-r*, *-i* sic *-e* breves, *m* non lectante, peribunt.

Paradigma Generale.

Fero, fers; tuli; ferre.

Paradigma Temporum & Modorum.

	Indic.	Imper.	Potent.	Infin.	Part.
Præf.	<i>Fero</i>	<i>fer</i>	<i>feram</i>	<i>ferre</i>	<i>ferens.</i>
Imperf.	<i>Ferebam</i>		<i>ferrem</i>		
Fut. <i>i.</i>	<i>Feram</i>				
Perf.	<i>Tuli</i> &c.				

Paradigma Personarum.

	1	2	3	1	2	3
Ind. Pr.	<i>Fero</i>	<i>fers</i>	<i>fert</i>	<i>ferimus</i>	<i>feritis</i>	<i>ferant.</i>
Imperat.	S.	<i>fer, ferto;</i>	<i>ferto</i>	Pl.	<i>ferte, fertote;</i>	<i>ferunto.</i>

Fio.

Fio sibi a *prisco* facior tria tempora format.
Producta est, nisi (er) insequitur, [fi] syllaba prima.

Paradigma Generale.

Fio, fis; factus sum vel fui; fieri.

Paradigma Temporum & Modorum.

	Indic.	Imper.	Potent.	Infin.	Partic.
Præs.	<i>Fio</i>	<i>fio</i>	<i>fiam</i>	<i>fieri</i>	<i>factus.</i>
Imperf.	<i>Fiēbam</i>			<i>fierem</i>	
Fut. I.	<i>Fiām</i>				
Perfect.	<i>Factus sum</i>	<i>vel fui</i>	&c.		

Paradigma Personarum.

Ind. Pr.	1	2	3	1	2	3	
	S.	<i>Fio</i>	<i>fis</i>	<i>fit</i>	<i>sumus</i>	<i>fitis</i>	<i>sumunt.</i>
Imper.			<i>fito</i>	<i>fito</i>		<i>fite, fitorē;</i>	<i>sumuto.</i>

Edo.

Ex *Edo* Syncope format *es, eſt, eſſem, eſſe*, vel *eſtūr.*
Hæc duo *for*, nisi compositum, & *dor*, spreta silentur.
Huc refer hæc tria, *dic, duc, fac*, monosyllaba trunca.

Impersonale.

Sola Impersonale inflectit *tertia* verbum
singula; personis tamen omnibus *una* cohæret.
Activum, neutro aut passivo fungitur usū;
Neutrum, passivo: *ceu confert, fertur; & itur.*

Conjugatio Verbi Impersonalis.
Panitēt, panitēbat, panituit &c.

PARTICIPIUM.

Partcipium est Genere & Casu quasi flexible Nomen. *Vocis* sunt *utriusque* duo; unum *utringue* *Futurum*; *Actio* sed *Præsens*, *Perfectum* *Passio* format.

Præsens Partcipium Thematis de fine creatur; -*O* parit -*ens*; sed -*ao* aut -*eo* contractè parit -*ans* -*ens*: Format -*io* sibi -*iens*. *Præsens* facit inde *Futurum* *Passivum*, -*s* migrante in -*dus*; *amans* ut *amandus*. Plurima sunt, verbi orta ab origine *neutrius*, in -*dus*.

Perfectum verbi *Activi* duo cætera format; *Scilicet* in -*tus*, *Perfectum*: in -*turusque* *Futurum*.

Barbara Grammaticæ vox, nullis cognita linguis; *Sola* quibus legitur, non intellecta *Latinis*; *Excidat* è manibus puerorum aliquando, *Supinum*: *Nil* aliud, quam Verbi ortum de *Itemmate* Nomen.

Neve *argumentis* opus; ablegare *Supinum* A Spatiis *Verbi* ad pomæria *Substantivi*.

Præpositi *Elleipsis*, *Lex* & *Derivatorum*, Traduce demissum id, temerèque per ora receptum Amovet; ut *spectatum eo, venatuque revertor*, *Præposito* orba suo phrasis utraque: *Quin, eo ludos Spectatum*, quod apud *Plautum* est, *Spectatio Ludos*. Nec *Modus* est, nec *Tempus* in his, *Signacula Verbi*.

Formatio Participii in -*tus*.

-*I* fit -*tus*; *dempto* *u*; *redit* *a*; *geminatio* nulla est. *G, qu, x* prope -*tus* migrat in (*c*); ut *lego, lectus*. *V, x* *serva* perit; *radix* manet; ut *cav* -*eo*, -*tus*, *Tex* -*o*, -*tus*: perit in [*moveo, voveo, iuvvo*] *radix*.

Heterostoichia Participii.

Consona Partcipii interdum *postrema* novatur.

-*Di, -li, -ri, vel -si* formant -*sus*; quinque duplant e.

Dat pulsus pepuli ; a peperi dat regula partus.

Post p., -si format -tus ; sic etiam uro, geroque ;
Sic indulgeo, torqueo, fulcio, farcio, farcio.

Fingo, mingo, pingo, stringo rejiciunt n.

Verba in -cto faciunt -xus : & haec duo, figo, fluoque.

Vocalem interdum penultima Syllaba mutat ;
Quod dat -ui, dat -itus, domo, -itus : sed Regula princeps
Excludit rapio, occulo, consulo, texo, fricoque,
Atque seco ; doceo, teneo ; amicio, salioque.

Verto vult versus ; vult pasco reddere pastus ;
Haurio vult haustus ; vult flectere torreo tostus ;
Vultque colo cultus ; vult sepelioque sepultus ;
Doque datus, fistoque status, communiter ut sto.

Formatio Participii Compositi.

Sic sua compositum, ut simplex, perfecta reponit ;
Inpersus solet inspergo ; ut spargo dare sparsus :
Inficio infeci, simul infectus bene format.

Heterostoichia Participii Compositi.

Diversam a propriâ vocalem Simplicis optant
Hæc ab ago, frango, pango, tangoque creata ;
A facio, nisi præpositum cum Simplice necas.

Flecte -didi, -sevi, -stisti, [-itus] ; nata ex do, sero, sto.
Nosco, duo pariter (per -i) cognitus, agnitus, edit.

Hæc vocalem (i), cano, rapio, teneo per (e) mutant :
At salio -sultus sibi vult ; adolesco & adultus :
Eneco & enectus ; neco sed formare necatus.

Participium Heteroclitum

Redundans.

Partcipium de perfecto fit simplice duplex :
Miscui enim mixtus vel mixtus ; alo al -sus, -itusque.

Vult tendo tensus, tentus ; vult flectere pando
Pansus, passus ; pinso vult pistus dare, pinsus,

Pin-

Pinsitus; & sevi satus, & serui dare sertus.

Tundo in compositis -tus; tunsusque retundo
Ingeminat; plico & explicitus facit, exque -plicatus.

Verba in -uo extendunt -utus; ruo sed breve -utus dat.
A cieo pariter manat cūtus; a cio, cūtus.
Cello ab -ui celsus; sed ab -i vult mittere -culsus.

Deficiens.

Partcipium de Perfectis fit pluribus unum
De livi, pugi, punxi, vulsique prosectum.
Partcipio, quot Perfecto, tot, pluraque manca:
Ango, clango, sugo, lambo, lingo, ningo,
Psallo, volo, malo, nolo, metuo, scabo, parco,
Disco, posco, rudo, strido, sterto, tremoque,
Et sapio: Quibus hæc duo junge, gruo, nuo, prisca:
Gestio, item salio. *Activo* nec paucula sensu
Verba in -eo; ut timeo, urgeo; sic etiam arceo, simplex:
Omnia neutra, velut jaceo. *Composta*; refello,
Compesco, dispesco, incesso, respuo, dego,
Et satago. Digna hæc etiam cautela notatu;
Multa creant, quæ sunt Perfecto cassa, *Futurum*;
Ut cado, casurus facit; & valeo, valitus.

Ex orior, morior, pario, facit -or vel -o, -turus.
Deque huo, ruo, & arguo, nosco, nascor, -iturus.

Pro Participio, cave item de *nomine* factum
Accipias; vel *verbo* omne ortum: quale, *Senatus*
A *sene*; vel *cantus*, *substantivum*, a *cano* natum.

Verbale Nomen.

Signa licet rerum sint nomina, *prima* loquelæ
Symbola; progenies tamen orta est *postera* verbis:
Officii nota, vel *facti*, vel Symbolon *artis*,
A *scribo* ut *scriba*; atque a *lesi* *lesio* manat;
A *substo* *substantivum*: hujus mille farinx.

Adverbium.

Nominis & verbi amplificant *Adverbia* sensum;
Inque genus duplex, *Quale* & *Quantum*, omnia cedunt.
Quale; ut *Causæ* (propter): *Similitudinis*; (ut), (sic):
Plurima vox oriunda ex nomine in -è, -ter, -us, -ò, -tim.

Quantum: aut *Magnum*; ut abunde, parum. Quò *Tempus*, heri, cras:
Quò spectat *Locus*: ut prope, sub quo etiam *Ordo*, deinceps:
Congregat & locus; unà: *separat*; absque, seorsim.
Plura Localia in -ac, -ic, -uc, -inc, -ra, -bi, -de, -sim, -sum.

Aut *Multum*: *Numerale* in -ies, & -plo, -pliciterque:
Sermocinale: ut *Dictio*; næ, non: *Passo*; proh, vx.

In Neutro Genere *Adjectiva*, *Adverbia* fiunt:
Fæminea in casu obliquo: [*hic*] vox Mæcula *recta* est.

Præpositio.

Apositæ Præpositio est anteambulo vocis;
Componitque omnes voces, casumque gubernat.

Septem Individuæ sociantur; *con*, *re*, *dis*, *am*, *se*;
Binæ *vē*-, *nē*-, cohærescent cum nomine solo.

Octupla bis *Monosyllaba*; ab, abs, a, ad, præ, per, ob, ex, e,
Cum, de, pro, sub, post, in, trans. *Dissyllaba* fæna est;
Ante, inter, circa, circum, præterque, superque.

Coniunctio.

Vocibus innequit medium *Coniunctio* vinclum;
Duplex, copulat illa, & dividit altera sensum.
Nempe notæ *prime* sunt [*et*, *nec*]; [*vel*, *ve*] *secundæ*.
Sub genere hoc duplici Species comprehenditur omnis.
Ut, quod, enim, nam, *Causalis*; Si, *Conditionalis*;
Illativa, ergo; quamvis, tamen, *adversantur*.

SYNTAXIS.

Regulat appositæ Syntaxis congrua Voces :
 Pars est *Concordantia* ; parsque *Regentia* Vocab. :
 Dicta triplex ; cum sit tantum Concordia duplex :
 Et *Verbum* Substantivo unit & *Adjectivum*.
 Sic Regimen pariter duplex ; *Casusque, Modique* est.
 Nec solæ *Partes*, sed *Particulae* quoque præstant
 Officium *Concordandi*, officiumque *Regendi*.

Concordantia.

Verbum, personâ & numero, cum nomine recto
Concordat : *genere & numero, casusque cohæret*
Cum Substantivo Adjectivum ; uti mobile fixo.
Nec vinclum concors Vocabum interruptio solvit.

Prima solet persona, secundaque sepe fileri ; &
 Tertia, si repetenda sit ; articulusve sequatur ;
 Aut & vox facilè in verbi sit cognita sensu.
 Nempe *homines, populus*, similis vel dictio subsit.

Congruit Articulus, dupli ratione, relatus ;
Tanquam Adjectivum cum nomine quod præit ; atqui
Casum a voce, sequenti se prope, sumere gaudet.

Sin Substantivo, Syntaxeos ordo, Relatum
Præstituat ; ligat Articulus sibi Substantivum.

Neutrum : Adjectivum, Sermonis clausula, vel vox
Technica, fletri & Nescia ; vel Modus Infinitus ;
Vim Substantivi similem consciscit, & Usum.

Si Verbum excipias, titulo sub Nominis uno
Syntaxis censet, quicquid variabile Casu.

Substantiva *rei ejusdem*; & Vox quæ *rogat*, & quæ
Respondet, pariter casu nectuntur in uno:
 Mutat *responſi* interdum altera regula casum:

Quæſtio per (*cujum*) Genitivo solvitur; at si
 Facta per *Obliquum* (*cujus*); in *meus* & *tuis*, & quot
Talia, redduntur vocis, cui propria, casu.

Cum verbum medium inter Substantiva locetur
 Diversi Numeri aut Generis, vel quando relatus
 Articulus; reſtè utrumvis concordat utrivilis.

In *possessivis* sua *Primitiva* latescunt
Sapiens, Adjectiva quibus collata reguntur.
 His [*meus* & *tuis* & paribus] genitivus adhæret
 [*Ipsius*], incluso quasi cum Pronomine concors.

Regimen.

Nominativus post Verbum.

Seu *Substantivum*, seu *Passivo* ex ordine, verbum,
 Rectum utrinque regit casum; si non sit *agentis*.

Accusativus.

Proprius *Activis* Accusativus adhæret
Omnibus; aut *solus*, *comes* aut cum *complice* casu.

Nonnullis quartum *persona* reduplicat, & *res*:
Qualia Verba, *rogo*, *doceo*, *induo* & *exuo*, *celo*.
Ex dupli *activo* *adsciscunt* *passiva* *remotum*.

Sunt *binum*, per *Epexegesin*, *habentia quartum*:
Ceu facio, *statuo*; & *similis* non *paucula classis*:

Verba etiam accipiunt quartum neutralia, *sensu Cognato*; *ceu vivere vitam*, & *olere lucernam*.

Furo *sibi quartum*, per *quem* *juratur*, *adoptat*.
Omnia casu effert *quarto ferè verba* *Vetustas*;
Ut potior, *vescor*, *fungor*, *fruor*, *utor*, *adulor*,
Et parco, & *noceo*: *Comœdi*, *his plura ministrant*.

Genitivus post Substantivum.

Nomina si duo concurrant in dispere sensu,
Posterius solet in casu servire secundo :

Nomen, cui connexa *relatio*, sœpe *Dativo*.

Laus quoque, vel *vituperium* fit rectile sexto,
Si (*sum*) præcedat : quod si *possessio*, vel si
Officium innuitur ; poterit (*sum*) hærere secundo.

Post Adjectivum.

Gignendi inducunt casum Adjectiva *timoris*,
Notitiae, & *desiderii*, & queis *cura* notatur,
In-que-nocentia, *pari-que-monbia*, queisve *potestas*,
Queisve *memoria* : quæque his sunt contraria dictis.

Vox verbalis in -ax ; partitivéque receptum
Nomen ; uti numerale : gradus duo com-que-parandi.

Dativus.

Voces subnectunt, sensu poscente, *Dativum*
Flexilibus ; quibus est *collatum* aliquid, vel *ademptum*.
Voces nempe ; subest queis significata *voluptas*,
Utilitas, *bonitas*, *favor*, *unio*, *gratia*, queis fi-
-ducia, com-que-paratio, *convenientia*, & *ira*,
Pugnaque, & *imperium*, & *paritas*, *vicinia*, & *apti-
-tudo*, & *declaratio* : vel contraria sensu.

Ex his pauca regunt quartum ; offendō, juvo, lædo.

Verba itidem *dandi* sensum referentia ; mitto,
Debeo, solvo, vaco : aut *dicendi* ; blandior, opto :
Plura utriusque notæ, ratio quæ monstrat, & usus.

Vocibus & nequit ratio *passiva* *dativum* ;
Quales proveniunt a verbis, in -bilis, & -dus.

Verbum (*sum*), sensu quoties effertur *habendi*,
Junge dativo : & si *laudi* *probrove* ligetur,
Lucro vel *damno*, gaudet *geminare* *dativum* :
Sic habeo, duco, do, verto. Plura leguntur.

His, [*similis, proprius, communis, dissimilisque,*
Et contrarius] adde dativum ; aliquando secundum.

Præposita hæc, in compositis, appone Dativo ;
 Ad, præ, post, contra, super, ante, sub, inter, in, ob; con.

Ablativus.

Causa, Modus &c, vel *Instrumentum*, [*unde actio prodit*]
 Vocibus adduntur casu, auxiliaria, sexto.

Sic *preium, excessusque rei*, ; sic *indita forma,*
Qualis que-tas, seu circumstantia, sive character,
Quem res vel persona affecta est, queisve notata.

A nullâ *Substantiæ* si voce regatur,
Cum participio, se ponit in Ablativo.

Poscit, dempto *quam, gradus* is qui comparat ; & Vox
Nascendi, sextum vocis, quæ proxima, casum.

Usus, opus, fretus ; nitor, fungor, fruor, utor,
 Gaudeo, glorio ; hæc, & particularia plura,
Cum sexto : & facio interdum, si que leguntur.

Regimen Casuum variorum.

Accusativus vel Genitivus.

Verba [*obliviscor, memini*, similique notatu
Cætera] quartum aliquandore regunt, aliquando secundum.

Genitivus vel Ablativus.

Verba etiam *accuso, absolvo, condemno*, secundum
 Admittunt *culpæ, aut pæna* ; generalius & cum
 Sit nomen *sceleris*, sexto conceditur uti.

Copia queis inerit, contrâ vel *inopia*, casum
 Sextum læpius illa præoptant, illa secundum :
 Quin ambos in utrisque regendos suggerit usus.

Æstimo, duco, habeo, facio, puto, vendo, emo ; consto :
 Plura notæ *similis*, casum fortita secundum
 Solius adjectivi ; aliter poscentia sextum.

Dativus vel Accusativus.

Quatum pauca regunt ; usū meliore Dativum ;
 Ut moderor : Sic cum (*præ*) composta, *qd* (*ante*) ; ut
 Præcurro, præstolor ; & anteo, ante-*que*-cedo.

Multa etiam casus variat, variantia sensum ;
 Consulo, prospicio, metuo, vaco, tempero, solvo,
 Æmular, ausculto, præsto, studeo, lateoque.

Sunt, quibus alternos variat Constructio casus ;
 Sumit, cum quarto *personæ*, *res* sibi sextum ;
 Cumque *rei* quarto recipit *persona* dativum ;
 Utpote, *dono tibi manus*, *te munere dono*.

Regimen Nominum Specialium.

Temporis ; & Partis ; Spaciique ; Urbisque character
 Diverso exprimitur casu : nec simplice sensu.

Construitur sexto, *pars temporis* ; & *mora*, quarto.
 Alterutro in sensu legitur sed casus utervis.

Quando id? sexto : *quim-que-diu?* casu astere quarto.

Nomen *partis* amat sextum; agnoscitque secundum.
 Passivâ cum voce frequenter quartus adharet,
 Si gravis est affectio, vel si *laesio partis*.

Quinetiam *mensura*, loci *spatium* ve cohæret
 In quarto aut sexto casu, interdumque secundo.

Urbis si *proprium* nomen sit flexible formæ
 Primæ, ubi fixa *quies*, formæ nomenve secundæ,
 Casu pone secundo ; sin plurale, Dativo :
 Nomen tertiae, & in sexto, pariterque Dativo.
 Unde venit, sexto ; quo tendit *motio*, quarto.

Nomen *temporis* aut *loci* amat coalecere, sensu
 Particulis simili, in casu sociale secundo ;
 Ut, *tunc temporis*, *huc vicinie*, *ubique locorum*.

Præcedit sexto casu *numerale diurnum*,
Pri-que-die; casu *Nonæque* sequuntur, & *Idus*,
 Inde *Calendæ*, aut *quarto*, aut (*visum ut cuique*) *secundo* :
Quinto ut Nonarum; *quinto aut*, fas dicere, *Nonas*.

Regimen Verbi Infiniti.

Verbum Infinitum præuenti subjice *Verbo*;
 Ex passivo, etiam *Adjectivis*, ordine multis :
Quartum amat, ut præeat : sed verbum, quando *dativum*,
 Quod præit, exigit; haud *similem* [verbum *esse*] recusat.
 Vult modus *Infinitus* in (*ut causale*) *resolvi*,
 Inque [*quod ostensivum*], fit modus & *finitus*.

Regimen Gerundii.

Post *nomen*, rectè [in *-di*] pone Gerundia; sed post
Præpositum, [in *-do* vel *-dum*]. Quod si *causa*, modus ve
 Voci [in *-do*] suberit, præposto non erit usus.

Siqua regunt casum præmissa Gerundia, ceu Ver
 -balia, cum casu melius postposta ligantur.

Regimen Impersonalium.

Adsciscunt Impersonalia verba *Dativum*.
 Posunt hæc, *est*, *inter- et est*, *refertque*, secundum :
 Femineos possessivo ex pronomine *sexto*
Deme, *meā nostrāque*, *tuā vestrāque*, *suāque*,
 Et *cuja*; Substantivo sine nomine, tantum.

Pœnitet, & tædet, piget, & pudet, & miserescit,
 Et miseret; *personæ* hæc amplectentia casum
Quartum, unā cum *personæ* *reī* secundo :

Visa quidem casum nonnulla regentia quartum;
 Qualia *oportet*, item *debet*; in quibus infiniti
 Clara modi *Elleipsis*; sine quo sunt juncta *Dativo*. *Plant.*

Regimen Derativorum.

Derivata regunt quos *Primitiva* regebant
 Casus, qualicunque profecta ab origine *Vocum*.
ad finem *Secundum* *quem* *didicis* *Complex*.

Regimen Particularum.

Adverbia.

Adversus, citra, cis, circa, circiter, erga,
 Extra, intrà, juxta, supra, propter, secus, ultra,
 Clanculum, apud, penè, usque, infra, prope, ponè, secundum,
 Versus; quartum, undena bis, exposcentia casum.
 Sextum octo; procul, absque, palam, coram, siue, subter,
 Clam, tenus; at quartum quoq; subter, clamq; requirunt;
 Pluralique, tenus, casum cum voce secundum.

Quantum, [ut abunde, parum] genitivum adsciscit; [eoque].
 Sextum, [unà, simul]. O, quintum, vox dicta *Vocandi*;
Clamandi, rectum; & [quem solum apagè, hem, cedò] quartum.
 Ah, proh, vah, quartum vel quintum. Hei, vaeq; Dativum.
 Heu, rectum regit & quartum pariterq; Dativum.

Exerit his plures abruptos *paffio* Casus.

Præpositio.

Præposita hæc quartum casum bis quinque gubernant
 Præter, trans, circum, contra, inter, ad, ante, per, ob, post.
 Abs, ab, a; & ex, e; de, pro, præ, cum; ter tria, sextum.
 Sub, super, in, casus ambos; mutantia sensum.

Juncta regit præpositio, quem *sola* regebat;
 Sæpe & vox, cui juncta, siuum; proprium utraque casum.

Mirè uni varios infert eadem unica sensus.

Conjunctio.

Vox, quæ *jungit* vel *disjungit*, casusque modosque
 Consimiles, cumque his non pauca adverbia, neantur;
 Et, nec, vel, nisi, quam, an; parilique vocabula sensu.

Regimen Modorum.

Particulæ, Subjunctivum exposcent, quod, ut, an, si,
 Cum, quin, postquam, utinam, licet, & cui clausula - *cunque* est.

FIGURÆ.

Vocum, Schema novum & speciale Idioma, *Figura est;*
Communi variegatum sermonis ab usu.

Figuræ Grammaticæ.

Grammaticæ triplex tantum est genus omne Figur.e ;
Deficit Elleipsis ; contrà Pleonasmus abundat
Literulis, vel vocibus ; has & Enallage mutat.

Elleipsis   Pleonasmus

Demit *Aphæresis* initio, quod *Prothesis* addit.

Syncope de medio tollit, quod Epenthesis infert.

Detrahit *Apocope* fini, quod dat *Paragoge*.

Copulam *Asyndeton* aufert, quam *Polyasyndeton* indit.

Sæpius & defestus & excrescentia dicti eit :

Quos ego. Et hinc oculis egomet (tria hypermetra) vidi. Virg.

Nominis in *Genitivo* Elleipsis crebra relati est:

Hectoris Andromache [uxor]; sic, ad *Castoris* [ædem].

Præpositi Elleipsis, novus ut Syntaxeos ordo,

Conturbat canones ; bitem & Tyronibus excit

Enallage.

Vocem ad conceptam, Adjectivum *Synthesi*s aptat,
Aut verbum; ut *Tardi* subeunt *Tegeæa* *juventus*.

Singula Substantiva ligat si copula; verbum

Ad plurale refert Syllepsis, & Adjectivum,

Cum genere, & personâ, quæ sit dignior usu :

Dignior est persona, genusve, quod ordine primum est.

Et genus & numerum cum proximiore remotum,

Zeugma, quod est *difforme*, simul *conforme* reducit.

8

Quarto post Passivum erit usus *Synechdoche* casu.
 Literulam *Antithesis* mutare, *Metathesis* optat
 Transferre, & *Tmesis* vocem in duo scindere membra.
 Alternos in se submutat *Hypallage* casus.
 Transformat *Metaplasmus*; abutitur *Antiptosis*.
 Præponit postponendam *Hysterologia* vocem.
 Priscâ *Archaismus*; Græcâ utitur *Hellenismus*
Syntaxi: malè turbatur per *Synchysis* ordo.
 Denique *vocem* etiam verbi *tempusque modumque*
 Autorum in scriptis alternat *Enallage* crebra.

Passio in Activo innuitur, sine voce *reflexâ*:
 Nec, quod præcedit, conservat copula *tempus*:
 Sæpe *modus* vice finiti venit infinitus.

Poetica.

Porrò *Poësis* habet proprio de jure Figuras.
Tempus Systole corripit; & *Diastole* tendit.
Mensuras æqui variat pedis *Antipodia*.

Vocalem *Synalæpha* solet truncare; sequatur
Sifocia, aut *b.* Vult *Ecthipsis* demere *m*, si
 Non correpta, manet: pariter *s* sustulit olim.

Rhetorica.

Rhetorice leviter perstringere membra *Figure*.
 Expedit; id Tyronem hortatur classicus Autor.
Vocis forma *Tropus* nova; *Sermonisque* Figura est.
 A proprio in sensum improprium conversio *vocis*
 Est *Tropus*; inde capit nomen: Sed in omnia *membra*
Sermonis, species nova fusa nitore, Figura est.

Tropus 4^{ex.} *

Apponit *simili* pro voce *Metaphora* vocem.
Affini variat *Metonymia* nomine nomen;
 Pro *causâ*, *effectum*; pro *subjecto*, quod *adhaeret*;
 Vel *contrâ*: *Varia* inter se *cognatio* vocum est:

Ponitur ut *tempus* pro *re gestâ*; *locus* & pro *Contentâ*; & pro *signatâ* venit utile *signum*:
Abstractum vice *concreti*; *preium* vice *mercis*.
Pro *specie*, *genus*; & pro *parte*, *Synecdoche totum*; &
Pluralem, ob *numerum primum*: contrâque reponit.
Ironia tegit sensum sub voce *jocantem*;
Ut *charientismus*, sensum & *Sarcasmus amarum*.

Consectaria

Quadrupla sâpe Tropo comes est *Affectio* cuivis.
Verba fide majora, minorave *Hyperbole* fundit.
Depravat vocem *Catachresis*: claudere multos
Unâ in voce tropos *Metalepsis*: nectere in uno
Multos ritè tropos vult *Allegoria* dicto.

Figura 2^{ex.}

Aut *repetit* verba; aut *dictum confirmat* elencho.
Repetitionis.

Principium & finis dicto *Epanalepsis* in uno est.
Ingeminat sibi vocem *Epizeuxis*. *Anaphora* vocem
Principio bis ponit; *Epistrophe* fine bis addit;
Symploce & incipit, & finit; sed *clausula bina* est:
Contrâ; finit & incipit *Anadiplosis*: & hæc dupla; *prorsum*,
Climax dicitur; *inversim*, *Epanodosque* vocatur.

Confirmationis.

Schemata vim verbis addunt: velut *Ephonema*;
Pusma; *Prosopopœia*; *Parabola*; *Hypotyposis*;
Aposiopesis; *Paralepsis*; *Diaporesis*;
Epimone; *Prolepsis*; *Epitrope*; & *Oxymoron*.
Plus satis hæc; quæ Tyro tener *de nomine* sciret.

